

Το ερευνητικό έργο του Οργανισμού Θεμελιωδων Δικαιωμάτων: παροχή αρτιων και συγκρισιμων στοιχειων και αναλυσεων

Η αποστολή του Οργανισμού

Ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) έχει ως αποστολή την παροχή «συνδρομής και συμβουλών εμπειρογνομόνων σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα στα συναφή θεσμικά όργανα και αρχές της Κοινότητας και των κρατών μελών της», σύμφωνα με τον ιδρυτικό κανονισμό του αριθ. 168/2007. Ο Οργανισμός παρέχει τη βοήθεια αυτή βάσει «αντικειμενικών, αξιόπιστων και συγκρίσιμων πληροφοριών και δεδομένων» τα οποία **συλλέγουν και αναλύουν** οι νομικοί και κοινωνικοί επιστήμονες που απαρτίζουν το επιστημονικό του προσωπικό.

Στη βάση αυτής της επιστημονικής έρευνας, ο Οργανισμός διατυπώνει «συμπεράσματα και γνώμες» που απευθύνονται σε Ευρωπαϊκούς και εθνικούς φορείς ώστε να τους βοηθήσει «να σέβονται πλήρως τα δικαιώματα αυτά όταν λαμβάνουν μέτρα ή καθορίζουν δράσεις [...]». Η συνδρομή και η εμπειρογνομοσύνη του Οργανισμού συμβάλλουν με τον τρόπο αυτό στην αρτιότερη πλαισίωση των συζητήσεων για την ανάπτυξη πολιτικών σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα στην ΕΕ και στα κράτη μέλη.

Το ερευνητικό έργο του Οργανισμού:

Ο Οργανισμός διεξάγει νομικές και κοινωνικές έρευνες με στόχο τον εντοπισμό πρακτικών που εφαρμόζονται στην ΕΕ οι οποίες στηρίζουν, προάγουν και σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα, αλλά και τομέων στους οποίους απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη συμμόρφωσή τους προς τα διεθνή πρότυπα. Τα πρότυπα αυτά προκύπτουν από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος απαριθμεί μια σειρά από δικαιώματα που δεσμεύουν τόσο την ΕΕ όσο και τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της ερμηνείας και της εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ. Ο Χάρτης αναφέρεται επίσης σε συνθήκες και άλλες επίσημες πράξεις του Συμβουλίου της Ευρώπης και των Ηνωμένων Εθνών.

Για τη διασφάλιση της συγκρισιμότητας των πορισμάτων, το ερευνητικό έργο του Οργανισμού καλύπτει κατά κανόνα όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Η ύπαρξη συγκρίσιμων στοιχείων είναι ζωτικής σημασίας για τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης εικόνας της πραγματικής κατάστασης στην ΕΕ.

Ο Οργανισμός μπορεί, επίσης, να διεξάγει έρευνες και σε επιλεγμένα κράτη μέλη της ΕΕ, π.χ., όταν κάποιο θέμα δεν αφορά όλα τα κράτη ή όταν δοκιμάζει μια νέα ερευνητική μεθοδολογία, ή όταν δεν υπάρχουν επαρκείς πόροι.

Επιλογή ερευνητικών θεμάτων

Οι τομείς εργασίας του FRA καθορίζονται από τους ακόλουθους παράγοντες:

- το πενταετές πολυετές πλαίσιο εργασίας, το οποίο εγκρίνει το Συμβούλιο της ΕΕ (MAF),
- το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας του Οργανισμού, το οποίο καταρτίζεται κατόπιν διαβούλευσης με βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς και εγκρίνεται από το διοικητικό συμβούλιο του FRA το οποίο αποτελείται από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες,
- τις διαβουλεύσεις με βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς αφορούν στο σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου, ώστε να προσαρμόζεται και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες που διαπιστώνονται για τη διαμόρφωση πολιτικών,
- τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα οποία μπορούν να ζητήσουν από τον Οργανισμό τη γνώμη του για τη συμβατότητα νομοθετικών προτάσεων με τα θεμελιώδη δικαιώματα. Ενδεικτικά αναφέρονται οι δύο γνωμοδοτήσεις που εξέδωσε ο Οργανισμός το 2011 κατόπιν αιτήματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, για το σχέδιο οδηγίας σχετικά με την ευρωπαϊκή εντολή έρευνας και για την πρόταση οδηγίας σχετικά με τη χρήση των προσωπικών δεδομένων επιβατών (PNR),
- κατ' εξαίρεση, ο Οργανισμός μπορεί να καταρτίσει με δική του πρωτοβουλία έκθεση για ενδεχόμενη επείγουσα κατάσταση στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε κάποιο κράτος μέλος της ΕΕ, ενώ κατόπιν αιτήματος θεσμικού οργάνου της ΕΕ, ο Οργανισμός μπορεί να ασχοληθεί με θέματα που δεν περιλαμβάνεται στο πολυετές του πλαίσιο (MAF).

Συλλογή και ανάλυση στοιχείων

Το επιστημονικό προσωπικό του Οργανισμού, νομικοί και κοινωνιολόγοι χρησιμοποιούν διάφορες μεθοδολογίες συλλογής στοιχείων που επιλέγονται με βάση τα θέματα προς εξέταση.

Ο Οργανισμός συλλέγει νομικές πληροφορίες σε εθνικό επίπεδο με τη βοήθεια εμπειρογνομόνων οι οποίοι αντλούν το σχετικό υλικό από διάφορες πηγές, όπως νομοθετικές πράξεις, δικαστικές αποφάσεις και επιστημονική βιβλιογραφία.

Η **νομική ανάλυση** παρέχει επισκόπηση από την άποψη της θεσμοθετημένης νομικής προστασίας. Εντούτοις, η νομοθεσία δεν εγγυάται πάντοτε την αποτελεσματική αντιμετώπιση των παραβιάσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων, εν μέρει διότι τα θύματα

δεν γνωρίζουν τους ισχύοντες νόμους ή δεν καταγγέλλουν πάντοτε τις σχετικές παραβιάσεις. Για να συμπληρώσει, επομένως, τη νομική ανάλυση, ο Οργανισμός εξετάζει και τις εμπειρίες των πολιτών σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας με **κοινωνικές έρευνες** που βασίζονται είτε στην ανάλυση ήδη διαθέσιμων στοιχείων (δευτερογενή δεδομένα) είτε σε νέα στοιχεία (πρωτογενή δεδομένα) που συλλέγονται από έρευνα πεδίου που συντονίζει απευθείας ο Οργανισμός.

Τα διαθέσιμα δευτερογενή δεδομένα σπανίως είναι συγκρίσιμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, λόγω του διαφορετικού τρόπου συλλογής τους. Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί ο καθορισμός του πληθυσμού-στόχου στο θέμα της βίας κατά των γυναικών: σε κάποιες χώρες οι έρευνες εστιάζουν μόνο σε γυναίκες που βρίσκονται σε αναπαραγωγική ηλικία, ενώ σε άλλες μόνο στην ενδοοικογενειακή βία.

Τα πρωτογενή δεδομένα είναι πληροφορίες που προέρχονται από προσωπικές μαρτυρίες και συλλέγονται, π.χ., μέσω συνεντεύξεων ή ερευνών. Ο Οργανισμός συλλέγει πρωτογενή δεδομένα μέσω έρευνας πεδίου.

Τα δευτερογενή δεδομένα είναι πληροφορίες που έχουν ήδη συλλεχθεί ή δημοσιευθεί από άλλους, όπως από επίσημες στατιστικές ή δημοσιεύσεις ερευνητικών πορισμάτων από επιστημονικά ιδρύματα, ΜΚΟ και διεθνείς οργανώσεις.

Για να βελτιώσει τη συγκρισιμότητα των στοιχείων, ο Οργανισμός συλλέγει απευθείας πρωτογενή δεδομένα, εκπονώντας ποσοτικές και/ή ποιοτικές έρευνες πεδίου. Το επιστημονικό προσωπικό του Οργανισμού σχεδιάζει και πραγματοποιεί έρευνες που χρησιμοποιούν διάφορες τεχνικές και μεθόδους, όπως, μεταξύ άλλων, προσωπικές συνεντεύξεις ή ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια.

Δεδομένου ότι ασχολείται συχνά με τομείς στους οποίους έχουν εκπονηθεί ελάχιστες διεθνείς

συγκριτικές έρευνες, ο Οργανισμός αναπτύσσει επίσης, και εφαρμόζει, νέες μεθοδολογίες δειγματοληψίας και έρευνας.

Ποσοτικές έρευνες

Οι ποσοτικές έρευνες είναι διευρωπαϊκές έρευνες μεγάλης κλίμακας οι οποίες χαρτογραφούν το εύρος και τη φύση διάφορων θεμάτων και παράγουν άμεσα συγκρίσιμα στοιχεία. Οι έρευνες αυτές αφορούν, π.χ., εμπειρίες διακριτικής μεταχείρισης κάποιων πληθυσμιακών ομάδων και βασίζονται σε σειρά ερωτήσεων που διερευνούν σε λεπτομέρεια τις εμπειρίες αυτές: Π.χ. κατήγγειλε το θύμα διακριτικής μεταχείρισης το συμβάν; Εάν όχι, για ποιον λόγο; Εάν ναι, με ποια διαδικασία; Οι ποσοτικές έρευνες καταγράφουν επίσης τα βασικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων, ώστε να είναι δυνατή η πραγματοποίηση συγκρίσεων βάσει του φύλου, της ηλικίας, του μορφωτικού επιπέδου, του επαγγέλματος, κ.λπ. Οι πληροφορίες αυτές συλλέγονται και δημοσιεύονται ανώνυμα, ώστε να προστατεύεται η ιδιωτική ζωή των ατόμων και να ενθαρρύνονται να συμμετέχουν στις έρευνες. Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η έρευνα EU-MIDIS που δημοσιεύθηκε το 2009 στην οποία συμμετείχαν 23, 500 άτομα από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ.

Ποιοτικές έρευνες

Οι ποιοτικές έρευνες χρησιμοποιούν εργαλεία όπως οι ατομικές και ομαδικές συνεντεύξεις. Οι μέθοδοι αυτές εξασφαλίζουν, μεταξύ άλλων, αναλυτικότερες απαντήσεις και επιτρέπουν την καλύτερη κατανόηση ενός θέματος.

Ανάλυση στοιχείων

Ο Οργανισμός αναλύει τα στοιχεία με διάφορους τρόπους. Για παράδειγμα, η ανάλυση των ποσοτικών ερευνών μπορεί να περιλαμβάνει ελέγχους ώστε να εξακριβώνεται εάν ορισμένα αποτελέσματα προκύπτουν τυχαία ή όχι. Με τον τρόπο αυτόν, το επιστημονικό προσωπικό του Οργανισμού διαπιστώνει κατά πόσο τα πορίσματα αποτελούν αντικειμενικούς δείκτες μιας κατάστασης.

Διασφάλιση της επιστημονικής εγκυρότητας του ερευνητικού έργου του Οργανισμού

Η επιστημονική ποιότητα του ερευνητικού έργου του Οργανισμού διασφαλίζεται σε κάθε στάδιο:

- σε περίπτωση συνεργασίας του Οργανισμού με αναδόχους, οι τελευταίοι επιλέγονται μέσω αυστηρής διαδικασίας διασφάλισης της ποιότητας,
- το επιστημονικό προσωπικό του Οργανισμού παρακολουθεί συστηματικά και σε καθημερινή βάση την πρόοδο και την ποιότητα της έρευνας, αναλύει τα δεδομένα και συντάσσει τις τελικές εκθέσεις,
- κάθε έκθεση υποβάλλεται σε αυστηρές διαδικασίες εσωτερικής αξιολόγησης προκειμένου να διασφαλιστεί η ποιότητα και η συνοχή της,
- η επιστημονική ποιότητα και εγκυρότητα κάθε ερευνητικού έργου ελέγχεται επίσης από την Επιστημονική Επιτροπή του Οργανισμού που αποτελείται από έντεκα ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, οι οποίοι επιλέγονται από το Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού βάσει σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Ο Οργανισμός παρέχει συγκρίσιμα και άρτια στοιχεία και αναλύσεις κάνοντας χρήση αυστηρών ερευνητικών μεθοδολογιών στους τομείς των κοινωνικών και νομικών επιστημών.

Περισσότερες πληροφορίες:

Για τις ερευνητικές δραστηριότητες στη διεύθυνση:

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/research_en.htm

Για δημοσιεύσεις σε διάφορες γλώσσες στη διεύθυνση:

http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_en.htm